

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Рагуліної Надії Вікторівни на тему: «Розвиток інвестиційного механізму державної політики пост-конфліктного відновлення національної економіки», подану до спеціалізованої вченої ради Д 12.105.03 у Донбаській державній машинобудівній академії МОН України для захисту на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством

1. Актуальність теми дослідження та зв'язок її з науковими програмами, планами, темами

Процеси економічного зростання обумовлюються обсягом і темпами зростання інвестицій, їх структурою та якісними характеристиками. На жаль, економіка України протягом усіх років незалежності потерпала від вкрай незадовільних обсягів інвестиційних надходжень, особливо іноземних. Поточна суспільно-політична ситуація і збройний конфлікт на Сході країни і анексія Криму суттєво поглибили проблему інвестиційного забезпечення економічного зростання країни, оскільки політична нестабільність і військові дії є факторами, вкрай несприятливими для інвестиційного клімату, нарощування обсягів притоку інвестицій у вітчизняну економіку. Отже, подолання економічних наслідків «гарячої» фази конфлікту, втрати частини її промислового і транспортного потенціалу, мілітаризації економіки, загострення проблем соціального забезпечення населення потребують формування виваженої державної політики пост-конфліктного відновлення національної економіки на основі розвитку її інвестиційного механізму, спрямованого не тільки на вирішення специфічних проблем економіки пост-конфліктного періоду, але й на забезпечення подальшого довгострокового відновлення. Актуальність вказаних проблем і визначило вибір теми дисертаційної роботи Рагуліної Надії Вікторівни, стало підґрунтям для формулювання її мети і завдань, вибору об'єкта і предмета дослідження, формування його методології.

На актуальність теми додатково вказує її тісний зв'язок з науковими дослідженнями, що виконувались у Донбаській державній машинобудівній академії МОН України, зокрема за темою: «Фундаментальні та прикладні аспекти фіскальної децентралізації як засобу реалізації соціально-економічної політики на пост-конфліктних територіях» (номер держреєстрації 0117U001166, 2017 р.).

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність та новизна

Теоретичні положення, методичні розробки та практичні висновки і рекомендації, розкриті в дисертаційному дослідженні, є достатньо обґрунтованими та достовірними, оскільки базуються на комплексі ключових положень економічної теорії, зокрема: теорії інновацій, інституціональної теорії, теорії державного управління і підтверджуються використанням автором значного масиву інформації: нормативних і законодавчих актів, статистичної інформації, аналітики міністерств і відомств України, резолюцій, звітів і доповідей міжнародних миротворчих місій і волонтерських організацій. У процесі дослідження застосовувався широкий спектр методів наукового пізнання: зокрема: абстрактно-логічний метод, узагальнення, інтент-аналіз наративних джерел, систематизація, системний і структурний аналіз і синтез, порівняння, групування, статистичний аналіз, ситуаційний підхід, конкретизація, структурування, концептуалізація, декомпозиція, структурно-функціональний метод, ієрархічне упорядкування, логічне узагальнення.

Аргументованість та достовірність сформульованих наукових положень, висновків та практичних рекомендацій підтверджується їх апробацією на п'яти вітчизняних і міжнародних науково-практичних конференціях та вісьма публікаціями, з яких: один розділ у колективній монографії, сім – у наукових фахових виданнях України (у т.ч. дві – у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз).

3. Наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає у поглибленні теоретичних основ та інституціональних засад, удосконаленні методичних і організаційних підходів до розвитку інвестиційного механізму державної політики пост-конфліктного відновлення національної економіки, спрямованого на відтворення і подальше збереження структурної і функціональної цілісності економічних систем мікро-, мезо- і макрорівня на усіх стадіях подолання конфлікту. Найважливішими науковими результатами дисертаційної роботи є наступні положення та розробки.

За результатами вивчення теоретико-методичних засад і зарубіжного досвіду пост-конфліктного відновлення конкретизовані її структурні сегменти (с.56), виявлені базисні і ситуативні детермінанти (с. 57), систематизовані принципи побудови (с. 55), виокремлені чотири рівні об'єктів державної політики пост-конфліктного відновлення (с. 57). Конкретизовані фактори, що впливають на структуру і зміст елементів інвестиційного механізму економічного відродження: стадія конфлікту, структура джерел інвестування, структура інвестицій за економічною діяльністю і за країнами-інвесторами (с. 73).

Автором удосконалено інформаційно-аналітичне забезпечення розвитку інвестиційного механізму за трьома блоками: базисних детермінантів (с. 90-118), ситуативних детермінантів (с. 119-140) та інституційних передумов (с. 162) формування інвестиційного механізму державної політики пост-конфліктного відновлення національної економіки. На цій основі удосконалений методичний підхід до його розвитку, особливістю якого є обґрунтування вихідного постулату і концептуальних положень, конкретизація цілей за стадіями конфлікту і рівнями об'єктів вказаної державної політики та система моніторингу результативності (с. 178-181). Обґрунтовано трансформацію структурних елементів інвестиційного механізму: цілей, завдань і відповідних їм пріоритетів, методів, інструментів і важелів їх досягнення (с. 189-200), а також удосконалено науковий підхід до розвитку організаційно-правових засад інвестиційного механізму державної політики пост-конфліктного відновлення національної економіки (с. 213-218).

4. Практичне значення одержаних результатів

Практичне значення отриманих результатів полягає в обґрунтуванні напрямів підходів і науково-практичних рекомендацій щодо розвитку інвестиційного механізму державної політики пост-конфліктного відновлення економіки України. Представлені в дисертації висновки і пропозиції можуть бути використані органами державного, регіонального управління, місцевого самоврядування для підвищення інвестиційної активності внутрішніх інвесторів, поліпшення інвестиційного клімату у пост-конфліктний період, розробки заходів щодо залучення іноземних інвестицій і міжнародних фінансових установ, грантових програм.

Результати дисертаційного дослідження були використанні в діяльності Департаменту економіки Донецької обласної державної адміністрації (№ 0.1/19-4821/4-4 від 19.04.2018 р.), Громадської організації «Східноукраїнське патріотичне об'єднання» (довідка б/н від 3.04.2018 р.), а також в навчальному процесі Донбаської державної машинобудівної академії МОН України довідка (№ 036–05/509 від 06.04.2018 р.).

5. Повнота викладення результатів дослідження у публікаціях

Автором за темою дисертації опубліковано 13 наукових праць загальним обсягом 17,2 ум.-друк. арк., з яких особисто автору належить 5,03 ум.-друк.арк. Положення, результати, висновки і рекомендації дослідження є особистим досягненням автора. Конкретний особистий внесок автора в спільні наукові роботи показаний у переліку основних опублікованих робіт за темою дисертації. Представлений автореферат дисертації розкриває зміст дослідження і не містить інформації, відсутньої в роботі.

6. Дискусійні питання та зауваження

Позитивно оцінюючи дисертацію в цілому, необхідно висловити певні зауваження і вказати на дискусійні положення.

1. В роботі автор констатує, що Російська Федерація за абсолютними показниками перебуває серед лідерів за обсягами прямих інвестицій (акціонерний капітал) в економіку України з усіх країн світу (с. 118), однак у подальшому не приділяє цьому уваги при формулюванні цілей і завдань розвитку інвестиційного механізму пост-конфліктного відновлення.

2. Досить дискусійною є пропозиція автора про стимулювання довгострокового банківського кредитування підприємств реального сектору економіки (с. 192) з огляду на те, що за рівнем її здоров'я Україна посідає зараз 135 місце в світі в рейтингу The Global Competitiveness Report 2017-2018 від Давоського економічного форуму.

3. Потребує уточнення, за якими принципами має здійснюватися селективна державна підтримка довгострокового банківського кредитування у вигляді державних гарантій повернення відсотків за кредитами в секторі малого і середнього бізнесу (с. 198), оскільки це створює високі фінансові ризики і додаткове навантаження на державний бюджет.

4. Залишилося незрозумілим, на якій підставі автор відносить на с особистісному рівні волонтерство і краудфандинг до інвестиційних інструментів (с. 134) і не приділяє уваги розвитку накопичувальних програм страхових компаній.

5. Потребує уточнення термін дії запропонованого автором програмного документу, що закріплює основи і принципи державної політики економічного відновлення у пост-конфліктний період (с.213-214).

Висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

7. Загальний висновок щодо відповідності дисертації

встановленим вимогам

Дисертаційна робота Рагуліної Надії Вікторівни «Розвиток інвестиційного механізму державної політики пост-конфліктного відновлення національної економіки» є самостійною і завершеною науковою працею, яка виконана на актуальну тему, характеризується новизною та має теоретико-методичне і

практичне значення. Отримані нові науково обґрунтовані результати в сукупності вирішують важливе наукове завдання – поглиблення теоретичних основ та інституціональних засад, удосконалення організаційно-методичних підходів до розвитку інвестиційного механізму державної політики пост-конфліктного відновлення національної економіки, спрямованого на відтворення і збереження структурної і функціональної цілісності економічних систем усіх рівнів на усіх стадіях подолання конфлікту.

За змістом і оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12 та 13 «Порядку присудження наукових ступенів» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами та доповненнями згідно Постанови від 19 серпня 2015 року № 656), а її автор, Рагуліна Надія Вікторівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, доцент,
докторант ДВНЗ «Донецький
національний технічний університет»
МОН України (м. Покровськ)

Р. М. Стрельников

М. С. Костюков